

HARBIY-VATANPARVARLIK TARBIYASI VA OMMAVIY-MUDOFAA ISHLARI OYLIGINI O'TKAZISH

Qo'chqorov Sobirjon Ahadjonovich

*FarDU Harbiy ta'lim fakulteti boshlig'ining
Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha o'rinbosari*

Qodirov Samandar Bobir o'g'li

*Farg'ona Davlat Universiteti
Harbiy ta'lim fakulteti kursanti*

Annotatsiya: *Ushbu maqola umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ommaviy-mudofaa ishlari o'tkazish tartibi ushbu oylikda yoshlarni faol qatnashishini taminlash Uchrashuvlar, sport to'garaklarini tashkillash orqali yoshlarni harbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning ahamiyati haqida yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *Qurolli Kuchlari, umumharbiy nizomlar, "Ta'lim muassasalarida chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlikni tashkil etish tartibi to'g'risida, Alpomish» va Barchinoy, vatanparvar, Temurbeklar, Shunqorlar.*

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida Harbiy vatanparvarlik va mudofaa-ommaviy ishlarini rejalashtirishga muhim ahamiyat kasb etadi

Chaqiriqqacha harbiy tayyorgarlik va harbiy vatanparvarlik tarbiyasi yoshlarni O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari uchun harbiy xizmatga tayyorlash tizimining asosiy qismi hisoblanadi.

Davlatimiz mustaqillikka erishgandan so'ng qisqa vaqt ichida asosan yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlash va vatanparvarlik ruhida tarbiyalash tashkiliy-huquqiy bazasi yaratildi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, «Mudofaa to'g'risida»gi qonun qabul qilindi. «Umumharbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risi»dagi qonunlari, «Harbiy Doktrina», harbiy Qasamyod, harbiy qism Jangovar Bayrog'i haqida Nizomlar, Umumharbiy Nizomlar respublika vazirliklari va boshqarmalarining normativ koidalari ishlab chikildi. O'rta ta'lim muassasalarida yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlashda markaziy shaxs – bu «Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik» o'qituvchisi hisoblanadi. Ommaviy mudofaa ishlari oyligini o'tkazish tartibi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 8-noyabrdagi 591-son qaroriga asosan «Ta'lim muassasalarida chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlikni tashkil etish tartibi to'g'risida nizomida belgilangan tartibda o'tkaziladi.

Harbiy-vatanparvarlik va ommaviy-mudofaa ishlari oyligi kunlarida, yoshlarni jismoniy va harbiy texnik tayyorgarligi harbiy «Alpomish» va «Barchinoy» maxsus testlarini topshirish o'tkazilishi, harbiy-vatanparvarlik va ommaviy-mudofaa tadbirlari, jangovar va mehnat shuhrati joylariga safarlar, ular bo'yicha ma'ruzalar, suhbatlar, shon-shuhrat kechalari, kinofestivallari, -O'zbekiston qahramonlari bilan uchrashuvlar, shuningdek, harbiy-amaliy sport turlari, harbiy musobaqalar uyushtirilib, harbiy sport bayramlari o'tkaziladi. «Vatanparvar» va Yoshlar ittifoqi tashkilotlari oylik kunlarida «O'zbekiston Konstitutsiyasi Vatan himoyasi to'g'risida» mavzusida ma'ruzalar, jasorat darslari va ko'riklar tashkil etadilar. 14-yanvar «Vatan himoya chilari kuni» o'quvchilar Vatanimiz

ozodligi va mustaqilligi yo'lida qurbon bo'lgan qahramonlar haykallari poyiga gulchambarlar qo'yib, faxriy qorovulda turadilar.

O'tkazilayotgan barcha harbiy-vatanparvarlik va ommaviy-mudofaa ishlari tadbirlarining mafkuraviy-siyosiy mazmuni, o'quvchilarga O'zbekiston Konstitutsiyasi, Prezident va hukumatning Vatanni himoya qilish borasidagi qonun va qarorlarini, - O'zbekiston Respublikasi hukumati olib borayotgan tinchliksevar ichki va tashqi siyosatni, Vatanimiz tinchligi va xavfsizligi yo'lida amalga oshirilayotgan faoliyatlarini tushuntirib berishdan iborat bo'lishi kerak.

Harbiy-vatanparvarlik va ommaviy-mudofaa ishlari oyliki kunlarida xalqimizning o'tmishdagi buyuk farzandlari qilgan olamshumul qahramonliklarini va bugungi kunda Qurolli Kuchlar saflarida Vatan himoyasi uchun sadoqat bilan xizmat qilayotgan zamondoshlarimiz jasoratlarini keng tashviqot qilish tavsiya etiladi.

O'quvchi yoshlarga bugungi kunda xalqimizning, ozod vatanimizni mustahkam, iqtisodiyot jihatidan qudratli huquqiy jamiyat yaratish yo'lidagi tinch mehnatini ko'ra olmayotgan va bizning mustaqilligimizga rahna solayotgan har xil diniy ekstremistik guruhlarining jinoyatkorona kirdikorlarini ro'y-rost ochib tashlab, ularni bu illatlarga, xalqimiz dushmanlariga qarshi ayovsiz kurashga va O'zbekistonning sadoqatli farzandlari bo'lib yetishishga chaqirish maqsadga muvofiqdir.

«Vatanparvar» va yoshlar tashkilotlari oylik kunlarida o'quvchilarning jamoatchilik asosida o'quv moddiy bazasini, o'q otish tirlarini, maydonchalarni, to'siqlar chizig'ini va boshqa o'quv joylarni takomillashtirishga, ko'rgazmali qurollarni tayyorlashga, o'quv sinflarni jixozlashga keng jalb qilishi kerak. O'quv moddiy bazasini to'la va talablar darajasida bo'lishi ommaviy-mudofaa ishlarini yanada keng yoyishga imkon yaratadi.

«Vatanparvar» tashkiloti oylik kunlarida o'tkazilayotgan tadbirlarni devoriy gazeta taxririya muntazam ravishda «Jangovar varaqa» lar, devoriy gazetalar va maktab radiotarmog'i orqali yoritib borishlariga harakat qilishlari kerak. Ommaviy-mudofaa oyligini yakunlovchi bosqichi bo'lib, «Vatan himoyachilari kuni»ga bag'ishlab o'tkaziladigan kecha hisoblanadi. Bu kechalar barcha ishtirokchilarning e'tiborini qozongan holda, qiziq va mazmunli o'tishi kerak. Maktabga, odatda, 2-jahon urushi va jangovar harakatlar qatnashchilari, O'zbekiston qahramonlari, zaxiradagi ofitserlar, shuningdek, mahalliy harbiy qismlar ofitserlari keladilar. Bu insonlar hayotida o'quvchilarga aytishga, o'z xotiralarini eslashga arzigulik voqealar, hayotni achchiq-chuchuk tajribalari bor. Ularning qahramonliklari, bosib o'tgan hayot yo'llari o'quvchi yoshlar uchun namuna bo'lib qolishi lozim. Ona Vatan himoyasi va uning ravnaqi uchun qilgan jasorati va mehnat qahramonliklari yoshlarga «Yashashdan maqsad nima?» degan mangu savolga javob topishlariga ko'mak berib, ularni hayot yo'llarini belgilab beradi.

Maktabdagi bunday kechalar uzoq vaqt kecha qatnashchilari va o'quvchilar xotirasida qolishi uchun o'zini o'tkazish tartibiga ega bo'lishi kerak.

Kecha tantanali ravishda baraban sadolari ostida O'zbekiston bayrog'ini olib kirish bilan boshlanadi. Uning badiiy qismi ham, mazmuni ham boy bo'lishi zarur. Bunga maktab badiiy havaskorlarini chiqishi, Vatan haqidagi qo'shiq va she'rlar, turli mavzudagi savol-javoblar orqali erishish mumkin.

Harbiy-vatanparvarlik va ommaviy-mudofaa ishlari oyligi rejasi uni o'tkazishdan ancha oldin tuziladi (ishlab chiqiladi) va yoshlar tashkiloti, «Vatanparvar» tashkiloti, «Temurbeklar» va «Shunqorlar» harbiy-sport o'yini maktab shtabi tomonidan birgalikda har tomonlama muhokama qilinadi va maktab direktori tomonidan tasdiqlanadi.

Unda barcha tadbirlar, o'tkazish muddatlari va ularni amalga oshirish uchun javobgar bo'lgan shaxslar sanab o'tiladi. Harbiy-vatanparvarlik va ommaviy-mudofaa ishlari oyligi davomida texnik va o'q otish to'garaklarida shug'ullanuvchi o'quvchilarni soni sezilarli darajada ko'payadi, otish musobaqalari o'tkaziladi, mudofaaga ko'maklashuvchi «Vatanparvar» va yoshlar tashkilotlariga yangi a'zolar qabul qilinadi.

Ommaviy-mudofaa ishlari oyligi yoshlarda O'zbekiston Qurolli Kuchlariga bo'lgan hurmat va muhabbatni tarbiyalashga xizmat qiladi, ularda shonli tariximizni yanada yaxshiroq bilishga intilish uyg'onib, chaqiruvgacha Yoshlarni harbiy xizmatga ongli ravishda tayyorlanishlariga imkon yaratadi. Yuqorida aytib o'tilgandek, sportni harbiy-texnik turlari bo'yicha musobaqalar tashkillash, ommaviy-mudofaa ishlari oyligining tarkibiy bir qismidir.

Sportning harbiy-texnik turlari, yoshlarni mehnatga va Vatan himoyasiga har tomonlama tayyorlashning muhim bir vositalaridan bo'lib hisoblanadi. Shuning uchun ham, harbiy ta'lim o'qituvchisi maktabda «Vatanparvar» tashkiloti bilan birgalikda uni keng rivojlanishiga erishishga harakat qilishi kerak.

Bizga ma'lumki, ko'pgina maktab va boshqa o'quv yurtlarida ommaviy-mudofaa ishlari talab darajasida yo'lga qo'yilgan emas. Ularda kamdan-kam hollarda musobaqalar o'tkaziladi, sportchilarni tayyorlash, ularni tarbiyalash yaxshi tashkil etilmagan. Ko'p hollarda ishlarni bunday holatda bo'lishiga harbiy ta'lim o'qituvchisi va maktab ma'muriyatining me'yoriy hujjatlarni bilmasliklari, ba'zan esa musobaqalarni tashkillashga istaklari yo'qligi sabab bo'ladi.

Ushbu mashg'ulotda sportning ba'zi bir harbiy-texnik turlari bo'yicha musobaqalarni uyushtirish va o'tkazishni shakl va uslublarini ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir.

Bunday musobaqalarga qatnashish uchun 5-sinfdan boshlab o'quvchilarni jalb qilish mumkin. Musobaqalar sportning barcha turlari bo'yicha «Alpomish va Barchinoy» me'yorlari asosida o'tkaziladi. Shunday qilib, bu musobaqa to'garak ishlari natijalarining yakuniy ko'rigidir. Musobaqalar sinf ichida, sinflararo, maktab, tuman, shahar va viloyat birinchiligi uchun o'tkazilishi mumkin.

Sportning harbiy-amaliy turlari harbiy maktabda sinflararo musobaqalar uyushgan holatda tantanali vaziyatda o'tkaziladi. Musobaqaga o'quvchilarning ota-onalari, homiy tashkilotlarning vakillari, harbiy qism ofitserlari taklif etiladi.

Musobaqalar dasturi, ularni o'tkazilish muddatlari, o'quvchilarning Yoshlar sport turlari harbiy musobaqa qoidalariga qat'iy ravishda muvofiq bo'lishi kerak.

Maktabda o'tkaziladigan har bir musobaqa puxta ravishda tayyorlanishi, chiroyli bezatilishi, tashkiliy jihatdan yuksak darajada va qisqa vaqt ichida o'tkazilishi lozim. Musobaqalarni o'tkazilishiga hakamlik darajalariga ega bo'lgan o'quvchilar keng jalb qilinishi kerak. Maktabdagi har bir musobaqa direktor tomonidan tasdiqlangan dastur harbiy o'tkazilishi va bu dastur shartlari musobaqa qatnashchilariga ikki oy avval yetkazilishi shart.

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasida ommaviy mudofaa ishlari oyligini o'tkazish yoshlar ongida to'garaklarga, musobaqalarga, turli xil urush va mexnat faxriylari bilan ushrashuvlarda

,tematik kechalarda qatnashish harbiy qismlarga tashrifi orqali Ona vatanga muhabbati yanada ortadi harbiy xizmatga bo'lgan ishtiyoqi yuksaladi,Ajdodlarimizga nisbatan faxr tuyg'ularini tuyadilar ularga munosib bo'lishga harakat qiladilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. SH.Tilavoldiyevning “ Harbiy vatanparvarlik asoslari”darsligi Farg’ona 2023 yil.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Mudofaa to‘g‘risida”gi Qonuni,
3. O‘zbekiston Respublikasining “Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to‘g‘risida”gi Qonuni
4. O‘zbekiston Respublikasining Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash Konsepsiyasi,
5. O‘zbekiston Respublikasining Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik bo‘yicha Nizomi,
6. «Shunqorlar» harbiy-sport o‘yinlarining Nizomi
7. A.I.Ibragimov, X.X.Sultonov «Vatan tuyg‘usi»
8. «Vatan himoyasi-muqaddas burch» T. Harbiy nashriyot, 2000 y.
9. O‘zbekiston Respublikasi Mudofaa Vazirligining «Vatanparvar» gazetasi.
10. O‘zbekiston Respublikasi Mudofaa Vazirligining «O‘zbekiston Qurolli Kuchlari jurnali» T.
- 11“Ta’lim muassasalarida chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlikni tashkil etish tartibi to‘g‘risida nizomi.